

LIETUVOS RESPUBLIKOS
LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-110 2, 11 IR
11¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Siekiant suvaldyti dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino paskelbimo kilusius ir galinčius kilti neigiamus padarinius, buvo patvirtintas visas paketas priemonių, skirtų neigiamiems padariniams, galintiems kilti asmenims dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino paskelbimo, mažinti. Viena iš priemonių – ligos socialinio draudimo išmokos (toliau – ligos išmokos), mokamos dėl paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino pagal Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 11¹ straipsnį.

Nors nuo 2022 m. gegužės 1 d. Lietuvoje atšaukta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ visoje šalyje paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo grėsmės, tačiau, ruošiantis naujiems 2022 mokslo metams, kai COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) galbūt taps įprasta užkrečiamąja liga, būtina patikslinti Įstatymo 11 straipsnio 4 straipsnyje įtvirtintas bendrąsias ligos išmokų mokėjimo užkrečiamųjų ligų protrūkių arba jų epidemijų metu (nesant paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino) nuostatas tais atvejais, kai švietimo įstaigoje bus skelbiamas infekcijų plitimą ribojantis režimas ir atsiras poreikis prižiūrėti vaikus, suvienodinant Įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje ir 11¹ straipsnio 8 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, parengtas Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 2, 11 ir 11¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo ir jį parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Įstatymo 11 straipsnio, reguliuojančio ligos išmokų mokėjimą užkrečiamųjų ligų protrūkių arba jų epidemijų metu (nesant paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino), 4 dalyje nustatyta, kad, švietimo įstaigoje nustačius infekcijų plitimą ribojantį režimą, ligos išmoka gali būti mokama pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ar pradinio ugdymo programą ugdomo vaiko motinai (tėvui), įmotei (įtėviui), budinčiam globotojui globėjui ar vaiką laikinai prižiūrinčiam asmeniui, kai vaikui nustatyta laikinoji priežiūra pas fizinius asmenis ar jis yra laikinai apgyvendinamas pas fizinius asmenis (toliau – laikinai prižiūrintis asmuo).

Įstatymo 11¹ straipsnio, reguliuojančio ligos išmokų mokėjimą Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskelbus ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną, 8 dalyje nustatyta, kad jeigu Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu vaiko iki 8 metų, bet ne ilgiau kaip iki jo ugdymo pagal pradinio ugdymo programą pradžios, ar pagal pradinio ugdymo programą ugdomo vaiko, ar pagal bendrojo arba specialiojo ugdymo programą besimokančio neįgalaus asmens lankomoje švietimo įstaigoje dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios Lietuvos Respublikos Vyriausybė paskelbė ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną, nustatomas infekcijų plitimą ribojantis režimas ir dėl to atsirado būtinybė jį prižiūrėti, ligos išmoka gali būti mokama vaiko ar neįgalaus asmens motinai (tėvui), įmotei (įtėviui), senelei (seneliui), budinčiam globotojui, globėjui ar vaiką laikinai prižiūrinčiam asmeniui.

Atsižvelgiant į tai, kad ir Įstatymo 11 straipsnio 4 dalis, ir 11¹ straipsnio 8 dalis reguliuoja

ligos išmokų mokėjimą dėl tos pačios priežasties – nustačius infekcijų plitimą ribojantį režimą švietimo įstaigoje, būtina suderinti nurodytas Įstatymo nuostatas, papildant Įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nurodytą ligos išmokas galinčių gauti asmenų sąrašą, įtraukiant į jį vaiko senelius, taip pat asmenų, už kurių priežiūrą gali būti skiriama ligos išmoka, sąrašą, kad jie sutaptų su nurodytu Įstatymo 11¹ straipsnio 8 dalyje.

Įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje, 11¹ straipsnio 3, 7 ir 8 dalyse numatyta, kad ligos išmoka mokama vaiką laikinai prižiūrinčiam asmeniui, nors prižiūrimas gali būti ne tik vaikas, bet ir neįgalus asmuo (t. y. ne tik vaikas iki 8 metų, bet ne ilgiau kaip iki jo ugdymo pagal pradinio ugdymo programą pradžios, ar pagal pradinio ugdymo programą ugdomas vaikas, bet ir pagal bendrojo ugdymo programą arba jo specialiesiems ugdymosi poreikiams pritaikytą bendrojo ugdymo programą besimokantis neįgalus asmuo). Įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte, apibrėžiant, kas yra kompensuojama iš ligos socialinio draudimo lėšų, taip pat nepaminti neįgalūs asmenys, už kurių priežiūrą juos prižiūrintiems asmenims gali būti mokamos ligos išmokos. Įstatymo 10 straipsnio 2, 4 ir 5 dalyse išskirtos atskiros vaikų kategorijos, kuriuos slaugant, yra mokamos ligos išmokos. Atsižvelgiant į tai, kad į šias vaikų kategorijas patenka ir neįgalūs vaikai, poreikio tikslinti šių nuostatų nėra.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama Įstatymo projektu siūloma:

1. Išplėsti ligos išmokų gavėjų sąrašą užkrečiamųjų ligų protrūkių arba jų epidemijų metu (nesant paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino) ir ligos išmoką, švietimo įstaigoje nustačius infekcijų plitimą ribojantį režimą, mokėti ne tik motinai (tėvui), imotei (įtėviui), budinčiam globotojui, globėjui ar laikinai prižiūrinčiam asmeniui, bet ir vaiko senelei (seneliui).

Pritarus siūlomiems pakeitimams, švietimo įstaigoje nustačius infekcijų plitimą ribojantį režimą ligos išmokų gavėjų ratas užkrečiamųjų ligų protrūkių arba jų epidemijų metu (nesant paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino) būtų suvienodintas su ligos išmokų gavėjais Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu ir teisę gauti ligos išmoką įgytų seneliai.

2. Patikslinti sąrašą asmenų, kuriuos prižiūrintiems asmenims, kai švietimo įstaigoje nustatytas infekcijų plitimą ribojantis režimas, būtų mokama ligos išmoka.

Siekiant suvienodinti Įstatyme nustatytą teisinį ligos išmokų mokėjimo, švietimo įstaigoje paskelbus infekcijų plitimą ribojantį režimą tiek Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu, tiek užkrečiamųjų ligų protrūkių arba jų epidemijų metu (nesant paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino), reguliavimą, taip pat atsižvelgiant į tai, kad nėra specialiojo ugdymo programų, siūloma nustatyti, kad ši išmoka būtų mokama prižiūrint:

2.1. vaiką iki 8 metų, bet ne ilgiau kaip iki jo ugdymo pagal pradinio ugdymo programą pradžios, ar pagal pradinio ugdymo programą ugdomą vaiką;

2.2. pagal bendrojo ugdymo programą arba jo specialiesiems ugdymosi poreikiams pritaikytą bendrojo ugdymo programą besimokantį neįgalų asmenį.

Pritarus siūlomiems pakeitimams, būtų ne tik išplėstas dėl švietimo įstaigoje nustatyto infekcijų plitimą ribojančio režimo prižiūrimų asmenų sąrašas (pvz., į jį įrašant pagal bendrojo ugdymo programą arba jo specialiesiems ugdymosi poreikiams pritaikytą bendrojo ugdymo programą besimokančius neįgaliuosius asmenis), bet ir suvienodintos ligos išmokų mokėjimo užkrečiamųjų ligų protrūkių arba jų epidemijų metu (nesant Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino) nuostatos su nuostatomis, galiojančiomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu. Pritarus siūlomiems pakeitimams, taip pat būtų patikslintos programų, pagal kurias mokosi neįgalieji asmenys, pavadinimai.

3. Siekiant teisinio aiškumo, patikslinti ligos išmokų mokėjimo nuostatas tais atvejais, kai apdraustojo asmens laikinasis nedarbingumas dėl vaiko ar neįgalaus asmens priežiūros, prasidėjęs draudimo laikotarpiu, tęsiasi po atleidimo iš darbo ar tarnybos arba pasibaigus draudimo

laikotarpiui, nurodant, kad tokiais atvejais ligos išmoka mokama ne ilgiau negu Įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nurodytą laikotarpį, t. y. 14 kalendorinių dienų – tiek pat, kiek būtų mokama ir neatleidus asmens iš darbo ar tarnybos arba nepasibaigus draudimo laikotarpiui.

Pritarus siūlomiems pakeitimams, teisinis reguliavimas taps aiškesnis.

4. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje, 11¹ straipsnio 3, 7 ir 8 dalyse numatyta, kad ligos išmoka gali būti mokama prižiūrint ne tik vaiką, tačiau ir neįgalų asmenį (t. y. ne tik vaiką iki 8 metų, bet ne ilgiau kaip iki jo ugdymo pagal pradinio ugdymo programą pradžios, ar pagal pradinio ugdymo programą ugdomą vaiką, tačiau ir pagal bendrojo ugdymo programą arba jo specialiesiems ugdymosi poreikiams pritaikytą bendrojo ugdymo programą besimokantį neįgalų asmenį), siūloma patikslinti Įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punktą, Įstatymo 11 straipsnio 4 dalį, 11¹ straipsnio 3, 7 ir 8 dalis, numatant, kad ligos išmoka mokama vaiką ar neįgalų asmenį laikinai prižiūrinčiam asmeniui.

Pritarus siūlomiems pakeitimams, teisinis reguliavimas taps aiškesnis.

5. Siekiant, kad siūlomi pakeitimai įsigaliotų iki pirmųjų infekcijų plitimą ribojančių režimų nustatymo, siūloma nustatyti, kad Įstatymo projektu teikiami siūlymai įsigaliotų 2022 m. lapkričio 1 d.

6. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nė vienoje švietimo įstaigoje infekcijų plitimą ribojantis režimas nenustatytas, priimto įstatymo taikymą apibrėžiančios nuostatos Įstatymo projektu nenustatomos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Įstatymo projekto pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 punkte.

6. Kokią įtaką priimtas Įstatymo projektas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip Įstatymo projekto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai Priimtas įstatymas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir verslo plėtrai neturės.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios Priėmus įstatymą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymo projekto sąvokų bei jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujų sąvokų nepateikiama, galiojančios sąvokos nekeičiamos.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

12. Įstatymo projektui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Įgyvendinant Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turės parengti ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras bei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2022 m. spalio 31 d. turės priimti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. V-533/A1-189 „Dėl Teisės aktų, susijusių su elektroniniais nedarbingumo pažymėjimais bei elektroniniais nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimais, patvirtinimo“ pakeitimą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Įstatymo projektui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Preliminaraus lėšų poreikio Įstatymo projektu teikiamiems siūlymams įgyvendinti neįmanoma apskaičiuoti, nes negalime įvertinti, kokia bus COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos), gripo ir (ar) kitų užkrečiamųjų ligų eiga.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, specialistų vertinimų negauta, viešosios konsultacijos nevykdytos.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*, yra „ligos išmoka“, „infekcijų plitimą ribojantis režimas“, „ekstremalioji situacija“, „karantinas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.